

**QENDRA
E PROVIMEVE
GARAT
SHITËRORE 2024**

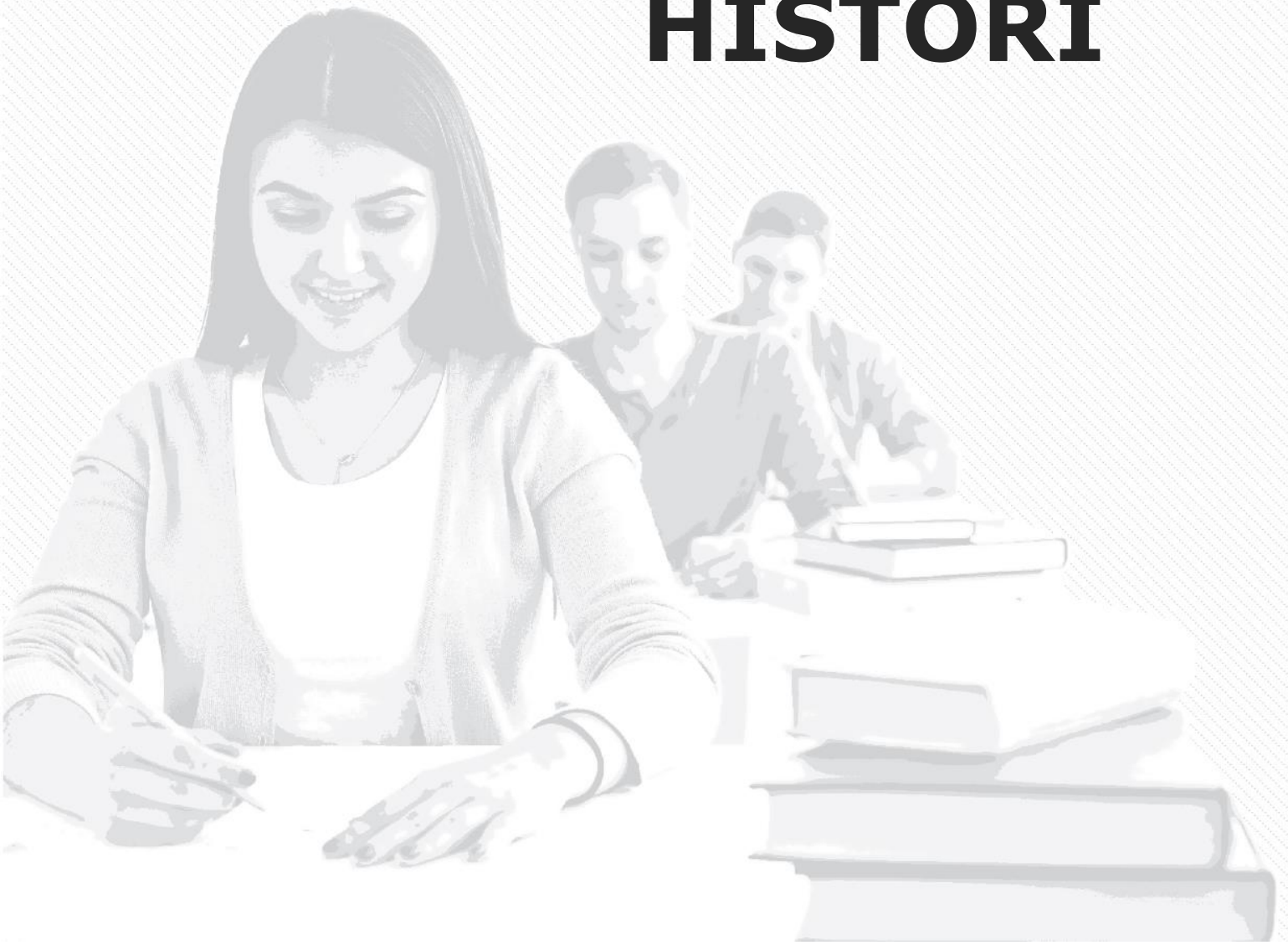
AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ **20** _____ **GODINE**

SHKOLLA E MESME, KLASA I dhe II

HISTORI

UDHËZIME PËR GARUESIT:

- të gjithë garuesit fillojnë të punojnë testin në të njëjtën kohë dhe në të njëjtën hapësirë,
- çdo garues është i ulur vetëm në bankën shkollore,
- testi zgjat një orë e gjysmë (90 minuta),
- ndalohet prezantimi i rrejshëm i garuesve,
- ndalohet përdorimi i telefonave celularë gjatë punës në test,
- ndalohet biseda me garuesit tjerë derisa zgjat testi,
- mbi bankë garuesi mund të ketë vetëm testin e shtypur me pyetje, lapsin kimik (një laps tjetër rezervë),
- mbikëqyrësi në test mund t'ju lejojë garuesve që mbi bankë të mbajnë edhe një shishe me ujë dhe peceta letre nëse e vlerësojnë që kjo është e domosdoshme,
- testi plotësohet vetëm me laps kimik (me ngjyrë të kaltër ose të zezë),
- ndalohet përmirësimi i përgjigjeve të cilat janë dhënë, përgjigjja që është shkruar ose rrethuar nuk guxon të përmirësohet, në qoftë se kjo do të bëhet përgjigjja nuk do të pranohet,
- para fillimit të testit mbikëqyrësi i testit e ka për detyrë që garueseve t'u kumtojë rregullat e punës në test dhe sjelljet në klasë,
- kontrolluesi shënon pikët dhe bën intervenimet tjera me rastin e vlerësimit të testit me laps kimik (me ngjyrë të kuqe).

Të dashur garues,

Para fillimit të zhvillimit të testit lexoni me kujdes çdo pyetje, pastaj i zgjidhni ato.

Ju dëshirojmë sukses të plotë në punën Tuaj.

Pyetjet e testit të historisë për Shkollën e mesme për vitin 2024.

- 1. Mbetjet e ndërtimeve megalitike të periudhës neolitike dhe mbetjet e ndërtesave të Epokës së Vjetër në Evropë dhe në botë sot janë vende të njohura arkeologjike, ndërtesat e të cilave edhe sot dëshmojnë teknikat e avancuara të ndërtimit të qytetërimeve antike. Edhe pse disa nga ato ndërtesa nuk janë ruajtur deri më sot, ekzistenca e tyre është e dokumentuar në burime historike.**

Detyra jote është: shkruaj mbi vijat bosh pas numrave rendor dhe emrave të vendeve arkeologjike në kolonën e majtë, shkronjën përkatëse nga kolona e djathtë për të marrë vendndodhjet e sakta të vendeve arkeologjike.

1. Feneri i detit nga Farosi <u>c</u>	a) Greqi
2. Stounhenxh <u>f</u>	b) Libani
3. “kopshtet e varura” <u>e</u>	c) Egjipti
4. Balbek <u>b</u>	d) Italia
5. Gobekli Tepe <u>g</u>	e) Iraku
6. “porta e luanit” <u>a</u>	f) Britania e Madhe
7. Panteoni (“tempulli i të gjithë perëndive”) <u>d</u>	g) Turqia

(6 pikë)

- 2. Plotëso fjalitë me përgjigje të sakta:**

Zoti suprem i Greqisë së lashtë quhej Zeusi (1) kurse homologu i tij romak quhej Jupiteri (2). Zoti grek i detit quhej Posejdoni (3), ndërsa perëndesha romake e gjuetisë quhej Diana (4). Më i famshmi nga të gjithë orakujt grekë ishte orakulli i Apolonit në Delfi (5).

(5 pikë)

- 3. Plotëso fjalitë me përgjigje të sakta:**

Pasi që Aleksandri III i Maqedonisë (i Madhi) në betejën vendimtare në vitin 331 p.e.s. tek Gaugameli (1) mundi ushtrinë e perandorisë së perandorit të Persisë Dario III (2), dhe pushtoi të gjithë Persinë, Aleksandri vazhdoi fushatën e tij në Lindje duke synuar të pushtonte edhe Indinë. Edhe pse në lumin Hydaspus në vitin 326. p.e.s. mundi ushtrinë e mbretit indian Poro (3), për shkak të pakënaqësisë së ushtrisë së tij, ai duhej të ndalonte fushatën e mëtejshme.

(3 pikë)

4. Lexo me kujdes tekstin: ““Vendi ynë i madh, i cili shtrihet në tre kontinente, po kalon një periudhë dramatike të shkaktuar mbi të gjitha nga lakmia dhe dëshira për të rrëmbyer të gjithë pushtetin për një nga ne të tre. Edhe pse me testament isha caktuar për të udhëhequr Romën, unë rashë dakord dhe me kontratë jemi obliguar për një shpërndarje të barabartë të pushtetit. Prej disa kohësh kam marrë informacion se dy bashkëpushtetarët e tjerë nuk mendojnë kështu dhe po punojnë për eliminimin tim. Njëri prej nesh bëri një aleancë me vendin që dikur ishte aleati ynë dhe u martua me mbretëreshën e tyre dhe tani ish-aleati ynë refuzon të njohë Romën si sundimtar suprem. Është e qartë se kjo është arsyeja pse unë po prish aleancën dhe se fusha e betejës do të përcaktojë se kush do ta udhëheqë Romën në të ardhmen”.

Shënim: megjithëse teksti është imagjinar, ai përshkruan një ngjarje që do të luajë një rol të madh në zhvillimin e mëtejshëm të shtetit romak.

Detyra jote është: mbi vija boshe shëno përgjigjet e sakta.

1. si quhej aleanca e tre pushtetarëve të Romës për ç’gjë flitet në tekst?

Triumvirati II

2. në cilin shekull ndolli konflikti në mes tyre?

Shekulli I p.e.s.

3. si quhej fituesi në atë konflikt i cili e mori pushtetin?

Oktavian Augusti

4. cili nga ata e kishte martuar mbretëreshën egjiptiane?

Mark Antoni

5. me cilën betejë detare është përfunduar kjo luftë qytetare?

Tek Aksioni.

(5 pikë)

5. Rretho përgjigjen e saktë: në cilin shekull qyteti romak Dukla ka fituar statusin e municipit?

a) sh. II p. e. s,

b) sh. I p. e. s,

c) sh. I.

d) sh. II.

(1 pikë)

6. Rretho përgjigjen e saktë: në cilin shekull është krijuar aleanca fisnore e Sam-it?

a) sh. IV,

b) sh. V,

c) sh. VI,

d) sh. VII.

(1 pikë)

7. Pas numrave rendor të kolonës së majtë dhe nocioneve të dhëna shëno shkronjat fillestare para përgjigjeve të ofruara nga kolona e djathtë që të fitosh domethënien e saktë të nocioneve të cilët përdoren në administratën e dinastive Meroving dhe Karoling.

Shënim: disa nga nocionet e dhëna janë të njohur dhe përdoren edhe sot anë e kënd botës por me një domethënie dukshëm të ndryshme.

1. alodi f	a) kujdestari i kuajve,
2. marshali a	b) drejtuesi i oborrit i cili e mbikëqyr aristokracinë,
3. majordomi b	c) shërbëtori personal i mbretit,
4. tributari e	d) prona e privilegjuar e tokës (zakonisht ushtarake),
5. ministeriali c	e) i liruari nga skllavëria,
6. benefici d	f) prona private e tokës,
7. antrustioni g	g) pronari i madh nga rrethi mbretëror.

(6 pikë)

8. Plotëso fjalitë me përgjigje të sakta:

Kur Pepini I Karolingu (i Vogël) i dha tokat e Eksarkatit të Ravenës në shekullin **VII** (1), në Itali u krijua një shtet i ri i quajtur **shteti i Papës** (2). Territori i shtetit të sapokrijuar u zgjerua kur sundimtari Frank **Karli i Madh** (3) i cili në vitin 800 u shpall perandor, shtoi edhe pjesë të territoreve të Kampanjës dhe Toskanës. Pasardhësi juridik i shtetit mesjetar dhe emri aktual i atij shteti është **Vatikani** (4).

(4 pikë)

9. Plotëso fjalitë me përgjigje të sakta:

Në vitin **532** (1), shpërtheu rebelimi **Nika** (2) në Bizant, i quajtur sipas emrit të perëndeshës greke të fitores dhe thirrjes së kryengritësve. Kryengritja u zhvillua gjatë mbretërimit të perandorit **Justinijani** (3). Shkaqet e rebelimit janë të shumëfishta dhe shkas i rebelimit ishin taksat e rënda (taksat) e vendosura nga perandori. Është interesant fakti se në rebelim morën pjesë nxitës nga opozita monofizite, si dhe përfaqësues të dy partive, d.m.th. shoqata nga radhët e përkrahësve të pronave të mëdha të quajtura partia **e të kaltërve** (4) dhe përkrahësve nga radhët e tregtarëve të mëdhenj dhe artizanëve më të pasur të quajtur partia **e të gjelbërve** (5).

(5 pikë)

10. Plotëso tekstin me përgjigje të sakta:

Dy udhëheqës fetarë, Papa Luani IX (1) dhe Patriarku i Kostandinopojës Mihaillo Kerullarie (2) hodhën anatemime mbi njëri-tjetrin dhe reciprokisht i shpallën heretikë të gjithë ata që njihnin autoritetin shpirtëror të palës kundërshtare. Kjo ngjarje ndodhi në vitin 1054 (3) dhe shënon ndarjen e plotë të kishës në ortodokse dhe katolike romake.

(3 pikë)

11. Mbi vija bosh shkruaj përgjigjet e sakta:

- në cilin shekull filluan luftërat e kryqëzatave?
Sh. IX,
- në cilën luftë të kryqëzatave mori pjesë Riçardi I Plantagenet (Zemra e Luanit)?
Lufta III e kryqëzatave,
- në fund të të cilit shekull u themelua Urdhri Teutonik i Kalorësve?
Sh. XII,
- si quhej sundimtari bizantin që arriti të rindërtonte Bizantin pasi ishte shkatërruar më parë nga kryqtarët?
Mihaillo VII Paleolog, (pranohet edhe : Mihaillo VII),
- në cilin shekull ndodhi ripërtëritja e shtetit bizantin?
Sh. XIII.

(5 pikë)

12. Si quhej marinari dhe tregtari nga Venediku që qëndroi në Kinë, Mongoli, Indokinë, Indi dhe Cejlon nga viti 1271 deri në vitin 1295?

Marko Pollo .

(1 pikë)

13. Plotëso tekstin me përgjigje të sakta:

Princi i Zetës Mihaillo Vojsavljeviq (1) mori kurorën mbretërore nga Papa i Romës në vitin 1078 (2). Pasardhësi i tij, mbreti Bodin Vojsavljeviq (3), arriti të ngrrejë dioqezën e Tivarit në rangun e kryepeshkopatës në vitin 1089 (4).

(4 pikë)

14. Plotëso tekstin me përgjigje të sakta:

Mbreti anglez Johani pa tokë (pranohet edhe: Xhoni pa tokë) (1) u detyrua të botojë "Kartën e Madhe të Lirisë" në vitin 1215 (2) pas rebelimit të suksesshëm të baronëve, dispozitat e së cilës grupohen në katër grupe. Gjatë sundimit të sundimtarit të ardhshëm Henri III (3), karta u refuzua në mënyrë që pas një rebelimi të ri dhe humbjes dhe arrestimit të mbretit, Parlamenti i parë në Angli të fillonte punën në vitin 1265 (4).

(4 pikë)

15. Mbi vija bosh shkruaj përgjigjet e sakta:

a) si quhej princi i Novgorodit (1236-1251) dhe duka i madh i Kievit dhe Vladimirit (1252-1263) që sundonin ato territore?

Aleksandër Nevski,

b) në cilin vit i mundi suedezët?

Në vitin 1240,

c) në cilin lumë u zhvillua ajo betejë, pas së cilës mori pseudonimin?

Lumin Neva,

d) në cilin vit mposhti urdhri gjerman (livon) të kalorësve?

Në vitin 1242,

e) në cilin liqen të ngrirë u zhvillua ajo betejë?

Liqenin e Çudit .

(5 pikë)

16. Mbi vija bosh shkruaj përgjigjet e sakta:

Afresku i famshëm "Engjëlli i Bardhë" ndodhet në manastirin Milleshevi (1) afër Prijepoljes. Manastiri është një dhuratë e Mbretit Stefan Vlladisllav Nemanjiqit (pranohet edhe: Vlladisllavit) (2) ku ai u varros. Manastiri është ndërtuar në shekullin XIII (3).

(3 pikë)

17. Rretho përgjigjen e saktë: në cilin qytet ndodhet kisha e Shën Lukës e ndërtuar në vitin 1195 dhe kisha e Shën Mërisë Kolegjatë, e ndërtuar në vitin 1221?

a) Kotor,

b) Herceg Novi,

c) Budvë,

d) Tivar të Vjetër.

(1 pikë)

18. Rretho përgjigjen e saktë: cili perandor bizantin është autor i veprave të njohura historiografike *Mbi menaxhimin e perandorisë dhe Mbi temat*.

- a) Justinjani I,
- b) Iraklija,
- c) Konstantini VII Porfirogenit,**
- d) Vasilije II Maqedonasi.

(1 pikë)

19. Plotëso tekstin me përgjigje të sakta:

Papët romakë herë pas here rregullonin marrëdhëniet me hebrenjtë me dekrete. Në Koncilin e 4-të Ekumenik në vitin **1215** (1), u morën disa vendime anti-hebraike, ndër të tjera, që hebrenjtë të mbanin një shenjë (shenjë) të dukshme që ishte me ngjyrë **të verdhë** (2). Pas luftërave të kryqëzatave, hebrenjtë u dëbuan nga Anglia në fund të shekullit **XIII** (3) dhe nga Franca në fund të shekullit **XIV** (4).

(4 pikë)

20. Detyra jote është: që mbi vijat bosh të kolonës së majtë të shkruash shkronjën fillestare përpara termave nga kolona e djathtë për të fituar radhën e saktë kronologjike të ngjarjeve që lidhen me Perandorinë Osmane.

1. <u>b</u>	a) beteja e Maricës,
2. <u>a</u>	b) pushtimi i Bursës,
3. <u>d</u>	c) rënia II e despotizmit serb,
4. <u>g</u>	d) beteja e Nikopolisit,
5. <u>f</u>	e) pushtimi i Selanikut,
6. <u>e</u>	f) ardhja e Muratit II në fron,
7. <u>c</u>	g) beteja e Angorës.

(6 pikë)

21. Rretho përgjigjen e saktë: në cilin vit dinastia e Jagellonëve hipi në fron në Poloni?

- a) në vitin 1285,
- b) në vitin 1385,**
- c) në vitin 1395,
- d) në vitin 1475.

(1 pikë)

22. Me vdekjen e perandorit Dushan Nemanjiqit të fuqishëm çoi në dobësimin e shtetit serb dhe forcimin e feudalëve të mëdhenj të cilët u bënë të pavarur në zonat e shtetit dikur të bashkuar.

Detyra jote është: që mbi vija bosh pas numrave rendor dhe emrave të njerëzve të mëdhenj, të shkruash shkronjat fillestare përpara emrit të territorit në mënyrë që të bashkosh saktë se cilët njerëz të mëdhenj sundonin territoret (zonat) e caktuara.

1. vëllezërit Ballshaj a	a) Maqedonia Veriperëndimore me Prilepin, Shkupin,
2. Vukashin Mrnjavçeviq a	b) Maqedonia Juglindore me Serën,
3. Ugljesha Mrnjaçeviq b	c) rajoni i Shtipit, Kratovës, Velbuzhdit,
4. vëllezërit Dejanoviq c	d) Podrinje pranë Dubrovnikut,
5. Nikolla Altomanoviq d	e) Morava perëndimore me Krushevcin,
6. Llazar Hrebeljanoviq e	f) Kosova me Prishtinën, Trepçën, Zveçanin,
7. Vuk Brankoviq f	g) Liqeni i Shkodrës dhe bregdeti i Zetës.

(6 pikë)

23. Mbi vija bosh shkruaj përgjigjet e sakta:

- a) si quhej mbreti i fundit i Bosnjës?
Stefan Tomash,
- b) në cilin vit e ka përfunduar sundimin e tij?
Në vitin 1461,
- c) në cilin vit Perandoria Osmane pushtoi Bosnjën?
Në vitin 1463,
- d) gjatë kohës së cilit sulltan u pushtua Bosnja?
Mehmet Pushtuesit II (pranohet edhe: Mehmeti II).

(4 pikë)

24. Plotëso tekstin me përgjigje të sakta:

Në vitin **1385** (1) në luftën kundër osmanëve në Fushën e Saurit u vra **Ballsha II** (2) i Ballshajve. Ai u trashëguua nga nipi i tij **Gjuraqi II Stanimiroviq** (3). Për të forcuar ndikimin e tij, ai u martua me **Jelenën** (4) të bijën e princit serb **Llazar Hrebeljanoviq** (5).

(5 pikë)

25. Plotëso tekstin me përgjigjet e sakta:

Përmendja e parë e Cetinës gjendet në librat e Kotorrit nga viti 1440. Sipas traditës, kisha Vllahë është ndërtuar në vitin 1450 (1). Ivan Cërnojeviq ndërtoi një pallat në Cetinë në vitin 1482 (2), kurse në vitin 1484 (3) një manastir me një kishë kushtuar lindjes së Virgjëreshës. Ivan e përfundoi mbretërimin e tij në vitin 1490 (4).

(4 pikë)

26. Plotëso tekstin me përgjigjet e sakta:

Lufta njëqindvjeçare e zhvilluar midis dy shteteve Francës (1) dhe Anglisë (2) filloi në vitin 1337 (3) dhe mbaroi në vitin 1453 (4).

(4 pikë)

27. Plotëso tekstin me përgjigjet e sakta:

Në periudhën nga viti 1211 deri në vitin 1234, pjesa më e madhe e Kinës veriore u pushtua nga Mongolët (1) nën udhëheqjen e Xhingis – Kanit (2) në mënyrë që në vitin 1280 pushtimi i Kinës të përfundonte. Në të njëjtin vit, në fronin kinez u fronizua sundimtari Kublaj – Kanit (3) me të cilin do të fillojë mbretërimi i dinastisë së re Yuan (Jian).

(3 pikë)

